

Lausunto sivistysvaliokunnalle

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä kiittää lausuntopyynnöstä. Alla lausuntomme.

1 Yleisarvio esityksestä

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä pitää esitettyä rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista pääosin kannatettavana. Erityisen myönteisenä pidämme tavoitetta lähentää rikosseuraamusalan koulutusta ammatilliseen koulutukseen sekä mahdollistaa joustavat koulutuspolut työelämässä toimiville henkilöille.

Esityksen tavoitteet vastaavat hyvin rikosseuraamusalan nykyisiin osaajatarpeisiin ja työvoiman saatavuushaasteisiin.

2 Käytännön kokemukset koulutusyhteistyöstä

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä on toteuttanut vuodesta 2021 alkaen yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa turvallisuusalan perustutkintoon johtavaa oppisopimuskoulutusta vartijan tehtävissä toimiville henkilöille.

Koulutus käynnistyi ensimmäisellä ryhmällä toukokuussa 2023 (21 opiskelijaa), joista valmistui 13. Tämän jälkeen koulutusryhmien koot ovat pienentyneet merkittävästi. Keskeinen syy tähän on ollut se, että koulutuksen alkuvaiheessa oletettu osaamisen tunnistaminen ja hyväksiluvut Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen koulutukseen siirryttäessä eivät ole toteutuneet käytännössä.

Tämä on heikentänyt koulutuksen houkuttelevuutta ja vaikuttanut suoraan opiskelijamääriin.

3 Keskeinen havainto esityksen toimeenpanosta

Lakiesityksen keskeinen tavoite on mahdollistaa aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen rikosseuraamusalan koulutuksessa.

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän käytännön kokemusten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että osaamisen tunnistaminen ei tällä hetkellä toteudu riittävällä tavalla käytännössä.

Mikäli osaamisen tunnistaminen ja hyväksiluvut eivät toimi aidosti, esityksen keskeiset tavoitteet – koulutuspolkujen joustavuus, koulutusaikojen lyhentyminen ja työvoiman saatavuuden parantaminen – eivät toteudu.

4 Kehittämisehdotukset

1. Osaamisen tunnistamisen vahvistaminen

Lainsäädännössä ja sen toimeenpanossa tulee varmistaa, että aiemmin hankittu osaaminen (esimerkiksi turvallisuusalan perustutkinto) tunnistetaan systemaattisesti ja että sillä on tosiasiallinen vaikutus koulutuksen keston ja sisältöön.

2. Ammatillisen koulutuksen parempi hyödyntäminen

Ammatillinen koulutus, erityisesti oppisopimusmuotoinen koulutus, tarjoaa toimivan ja työelämälähtöisen väylän rikosseuraamusalan tehtäviin. Tätä mahdollisuutta tulisi hyödyntää nykyistä vahvemmin osana kokonaiskoulutusjärjestelmää.

3. Työelämälähtöisten koulutusmallien kehittäminen

Koulutusta tulisi kehittää suuntaan, jossa oppiminen tapahtuu nykyistä enemmän aidoissa työympäristöissä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi oppisopimusmallin laajempaa hyödyntämistä myös rikosseuraamusalan koulutuksessa.

4. Koulutuksen saavutettavuuden parantaminen

Etä- ja monimuoto-opetuksen lisääminen parantaisi koulutuksen saavutettavuutta ja tukisi henkilöstön rekrytointia eri puolilta Suomea. Samalla voitaisiin vähentää koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia ja parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua koulutukseen elämäntilanteesta riippumatta.

5 Yhteenveto

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä pitää esityksen tavoitteita kannatettavina, mutta korostaa, että niiden toteutuminen edellyttää käytännössä toimivaa osaamisen tunnistamista sekä ammatillisen koulutuksen vahvempaa integrointia rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmään.

Ilman näitä toimenpiteitä on riski, että koulutusjärjestelmän uudistuksen vaikutukset työvoiman saatavuuteen jäävät rajallisiksi.

lisämessä 5.5.2026

Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä

Kari Puumalainen

Kuntayhtymän johtaja